

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL RHONDDA CYNON TAF

GRŴP LLYWIO'R CABINET AR FATERION Y GYMRAEG

9 HYDREF 2019

Y DIWEDDARAF – RHESTR O ENWAU LLEOEDD SAFONOL CYMRU

ADRODDIAD CYFARWYDDWR MATERION IECHYD A DIOGELWCH Y CYHOEDD, A GWASANAETHAU CYMUNED MEWN TRAFODAETH GYDA DEILIAD Y PORTFFOLIO PERTHNASOL, Y CYNG. G. HOPKINS

AWDUR: Steffan Gealy, Rheolwr Gwasanaethau Cymraeg (01443 570002)

1. DIBEN YR ADRODDIAD

- 1.1 Diben yr adroddiad yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Grŵp Llywio'r Cabinet ar Faterion y Gymraeg am argymhellion newydd Comisiynydd y Gymraeg (Atodiad 1) am [Restr o Enwau Lleoedd Safonol Cymru](#) a gafodd ei chyhoeddi ym mis Gorffennaf 2018.

2. ARGYMHELLION

Dyma'r argymhellion i aelodau Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg:

- 2.1 Nodi sefyllfa bresennol y Cyngor o ran rhestr arfaethedig Comisiynydd y Gymraeg o Enwau Lleoedd Safonol.
- 2.2 Nodi cynnwys y Rhestr ddiwygiedig o Enwau Lleoedd Cymreig Safonol a dderbyniwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg ym mis Mehefin 2019.
- 2.3 Cymeradwyo gweithredu'r Rhestr o Enwau Lleoedd Cymru fel sy'n berthnasol i Ronda Cynon Taf yn rhannol, ac eithrio'r pedwar newid sylweddol sy'n ymwneud â Threorci, Rhydfelen, Llanwynno a Threfforest
- 2.4 Ystyried pa sylwadau, os oes yna rai, sydd ganddyn nhw i Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg mewn perthynas â'r Rhestr.

3. RHESYMAU DROS YR ARGYMHELLION

- 3.1 Nod Comisiynydd y Gymraeg yw sicrhau cysondeb a chywirdeb orthograffig ledled Cymru. Cafodd Rhestr o Enwau Lleoedd Safonol Cymru ei chreu i gefnogi hyn.

- 3.2 Serch hynny, mae'n bwysig tynnu sylw at y ffaith mai awdurdodau lleol sy'n gyfrifol yn y pen draw am benderfynu ar y ffurflenni y maen nhw'n eu defnyddio ar gyfer enwau lleoedd yn eu hardal ddaearyddol.
- 3.3 Mae sensitifrwydd cymunedol yn perthyn i enwau lleoedd, ac mae modd i'r hyn sydd wedi'i dderbyn yn lleol fod yn bwysicach na rhesymeg academaidd wrth ystyried newidiadau arfaethedig – yn benodol mewn perthynas â Rhydfelen, Llanwynno a Threorci.

4. CEFNDIR

- 4.1 Mae Comisiynydd y Gymraeg yn gyfrifol am roi cyngor ar ffurfiau safonol enwau lleoedd Cymru i unigolion a sefydliadau. Mae'n pwysleisio pwysigrwydd mabwysiadu ffurfiau safonol ar gyfer trefnau gweinyddu cyhoeddus, arwyddion, mapiau a pheiriannau chwilio ar-lein.
- 4.2 Ysgrifennodd Comisiynydd y Gymraeg at Brif Weithredwr Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf ym mis Gorffennaf 2018 gan dynnu sylw at y Rhestr o Enwau Lleoedd Safonol Cymru, a gafodd ei chyhoeddi ar wefan Comisiynydd y Gymraeg. Roedd y Comisiynydd wedi nodi y byddai'n dymuno i'r Cyngor fabwysiadu'r rhestr yma.
- 4.3 Cyfarfu Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg ar 10 Hydref, 2018 lle bu'n ystyried yr argymhellion a gafodd eu gwneud gan Gomisiynydd y Gymraeg mewn perthynas â mabwysiadu enwau lleoedd sy'n berthnasol i Rhondda Cynon Taf.
- 4.4 Yn dilyn trafodaeth faith ar y cymhlethdodau sy'n gysylltiedig â mabwysiadu'r Rhestr o Enwau Lleoedd Safonol Cymru a gyhoeddwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg, penderfynodd Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg, gyda chytundeb y Cabinet, y byddai Cadeirydd y Grŵp Llywio yn gofyn am gadarnhad ysgrifenedig gan Gomisiynydd y Gymraeg er mwyn sefydlu sail resymegol y newidiadau i enwau lleoedd, cyn cynnal unrhyw ymgynghoriad gyda chymunedau lleol.
- 4.5 Cafodd safbwynt y Cyngor ei esbonio ymhellach wrth swyddogion o garfan Comisiynydd y Gymraeg ar eu hymweliad i Gwm Clydach. Cyfeiriwyd yn benodol at gymhlethdodau ac effaith unrhyw welliannau i enwau lleoedd ar drefnau gweinyddu busnes Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf.
- 4.6 Fe wnaeth gohebiaeth ddilynol gan swyddfa'r Comisiynydd ofyn i'r Cyngor ohirio unrhyw broses ymgynghori. Mae Cadeirydd y Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion Cymraeg wedi ymateb i Gomisiynydd y Gymraeg, gan gytuno y byddai'n annerbyniol symud ymlaen gydag unrhyw ymgynghoriad yn seiliedig ar y rhestr gyhoeddedig ar hyn o bryd.
- 4.7 O ganlyniad, cytunodd Panel Safoni Enwau Lleoedd Comisiynydd y Gymraeg i adolygu eu rhestr o enwau lleoedd yn Rhondda Cynon Taf.

5. Y SEFYLLFA BRESENNOL

- 5.1 Ym mis Mehefin 2019, cyhoeddwyd rhestr ddiwygiedig o enwau lleoedd safonol gan swyddfa Comisiynydd y Gymraeg, sy'n cynnwys peth manylder a rhesymeg ar yr argymhellion er mwyn llywio unrhyw benderfyniad ynghylch ymgynghori â'r cyhoedd neu beidio.
- 5.2 Mae'r rhestr ddiwygiedig yn parhau i fod, yn bennaf, yn gyson â'r Rhestr Tir ac Eiddo Lleol gyfredol ar gyfer RhCT ac mae'n ymddangos ei bod hefyd yn gwneud defnydd o enwau *Cymreig* sydd wedi'u mabwysiadu e.e. mae Comisiynydd y Gymraeg yn argymhell osgoi defnyddio Aberllechau ar gyfer Wattstown neu Ystradyfodwg ar gyfer Ystrad.
- 5.3 Mae llai o newidiadau sylweddol wedi'u cynnwys yn y rhestr ddiwygiedig wreiddiol, y mwyafrif ohonyn nhw'n welliannau gramadegol e.e. defnyddio cysylltnod neu'r fannod bendant 'Y'. Bydd mabwysiadu'r argymhellion yma o fudd ariannol i'r Cyngor o ran arwyddion / maint arwyddion sy'n dod â'r angen am arwyddion dwyieithog fel Y Beddau / Beddau i ben.
- 5.4 Yn arbennig o bwysig o ran eu harwyddocâd, mae Rhydfelen (yn lle Rhydfelin); Treorci (yn lle Treorchy); Llanwynno (yn lle Llanwono); a Threforest yn lle Treforest ar y rhestr. Mae bosibl bydd y rhain yn llai derbyniol i gymunedau na'r mân newidiadau wedi'u nodi yn 5.3 uchod.

6. GOBLYGIADAU O RAN CYDRADDOLDEB AC AMRYWIAETH

- 6.1 Dyw'r Cyngor ddim yn gyfrifol am gynnal **Aseiad Effaith ar Gydraddoldeb** yn yr achos yma, gan fod y Rhestr o Enwau Lleoedd Cymreig Safonol wedi'i datblygu a'i hargymhell ar gyfer cael ei defnyddio gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg.

7. YMGYNGHORIAD

- 7.1 Derbyniodd Aelodau Lleol gadarnhad ysgrifenedig o'r newidiadau arfaethedig cychwynnol a chawson nhw eu gwahodd i ymateb er mwyn i'w sylwadau gael eu hystyried.
- 7.2 Ni fydd ymgynghori pellach yn mynd rhagddo ar hyn o bryd.

8. GOBLYGIAD(AU) ARIANNOL

- 8.1 Does dim goblygiadau ariannol sy'n gysylltiedig â'r adroddiad yma.

9. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

- 9.1 Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn rheoleiddio'r maes gwaith yma.
- 9.2 Felly, pan fydd y Cyngor yn llunio polisi newydd, rhaid rhoi sylw dyledus i sicrhau y byddai unrhyw benderfyniad yn cynyddu effeithiau cadarnhaol ar

gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

10. CYSYLLTIADAU Â BLAENORIAETHAU CORFFORAETHOL A CHENEDLAETHOL YNGHYD Â DEDDF LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL

- 10.1 Mae'r Gymraeg yn thema drawstoriadol yn y Cynllun Corfforaethol ac yn effeithio ar yr holl flaenoriaethau corfforaethol gan fod angen i'r Cyngor gydymffurfio â'r Hysbysiad Cydymffurfio diwygiedig a gafodd ei gyhoeddi gan Gomisiynydd y Gymraeg ym mis Medi 2016 o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn ogystal â Strategaethau mewn perthynas â'r Gymraeg a gafodd eu cyhoeddi gan Lywodraeth Cymru.
- 10.2 Mae'r pwnc sy'n cael ei drafod yn yr adroddiad yma yn arbennig o berthnasol i nod rhif chwech o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) – sef Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu. Ei nod yw sicrhau bod gyda'r Gymraeg statws cyfartal i'r Saesneg yng Nghymru. Ei nod hefyd yw gwarchod treftadaeth Cymru trwy sicrhau bod enwau lleoedd Cymru yn cael eu cadw.

11. CASGLIAD

- 11.1 Cyfarfu Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg ar 10 Hydref, 2018 i drafod y cyngor a oedd wedi'i roi i Rondda Cynon Taf gan Gomisiynydd y Gymraeg i fabwysiadu'r Rhestr o Enwau Lleoedd Safonol Cymru.
- 11.2 Cafodd adroddiad pellach ei gyflwyno i'r Cabinet a oedd yn gofyn am ganiatâd i ofyn am esboniad ysgrifenedig gan Gomisiynydd y Gymraeg o sail resymegol unrhyw newidiadau arfaethedig i enwau lleoedd unigol cyn i unrhyw ymgynghoriad gael ei gynnal gyda chymunedau lleol.
- 11.3 Yn dilyn gohebiaeth â swyddfa'r Comisiynydd a oedd yn gofyn i'r Cyngor oedi cyn dechrau unrhyw ymgynghoriad, ymatebodd Cadeirydd Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg i Gomisiynydd y Gymraeg gan gytuno na fyddai'n ddoeth bwrw ymlaen ag unrhyw ymgynghoriad ar sail y rhestr sydd wedi'i chyhoeddi ar hyn o bryd.
- 11.4 O ganlyniad, cyfarfu Panel Safoni Enwau Lleoedd Comisiynydd y Gymraeg ym mis Mai 2019 ac mae argymhellion pellach wedi'u cyflwyno sy'n gyson, ar y cyfan, gyda'r Rhestr Tir ac Eiddo Lleol gyfredol ar gyfer RhCT a gyda llai o newidiadau sylweddol.

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
 Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Grŵp 1: Enwau wedi eu cyhoeddi yn y Rhestr o Enwau Lleoedd Safonol lle mae ffurfiau'r Cyngor yn cyfateb i argymhellion Tîm Safoni Bwrdd yr Iaith

Group 1: Names published in the List of Standardised Welsh Place-names where the Council's forms correspond with the recommendations of the Welsh Language Board's Standardisation Team

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Aberaman	Aberaman	SO0101		
Abercynon	Abercynon	ST0895		
Aberdâr/ Aberdare	Aberdâr/ Aberdare	SO0002		
Aber-nant	Aber-nant	SO0103		
Aberpennar/ Mountain Ash	Aberpennar/ Mountain Ash	ST0499		
Blaen-gwawr	Blaen-gwawr	SO0001		
Blaenllechau	Blaenllechau	SS9997		
Blaenrhondda	Blaenrhondda	SS9299		
Brynna	Brynna	SS9883		
Brynsadler	Brynsadler	ST0280		
Castellau	Castellau	ST0586		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
 Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Cefnpennar	Cefnpennar	SO0300		
Cilfynydd	Cilfynydd	ST0892		
Cross Inn	Cross Inn	ST0583		
Cwmaman	Cwmaman	ST0099		
Cwmdâr/ Cwmdare	Cwmdâr/ Cwmdare	SN9803		
Cwmpennar	Cwmpennar	SO0300		
Dinas	Dinas	ST0191		
Y Ddraenen-wen/ Hawthorn	Y Ddraenen-wen/ Hawthorn	ST0988		
Edmondstown	Edmondstown	ST0090		
Fernhill	Fernhill	ST0399		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Glynrhedynog/ Ferndale	Glynrhedynog/ Ferndale	SS9996		
Hendreforgan	Hendreforgan	SS9888		
Hirwaun	Hirwaun	SN9605		
Llanharan	Llanharan	ST0083		
Llanhari/ Llanharry	Llanhari/ Llanharry	ST0080		
Llanilltud Faerdref/ Llantwit Fardre	Llanilltud Faerdref/ Llantwit Fardre	ST0784		
Llantrisant	Llantrisant	ST0483		
Llwydcoed	Llwydcoed	SN9904		
Meisgyn/ Miskin	Meisgyn/ Miskin	ST0498		
Nantgarw	Nantgarw	ST1285		
Penderyn	Penderyn	SN9408		
Penrhiw-fer	Penrhiw-fer	ST0090		
Pentre	Pentre	SS9796		
Pen-y-groes	Pen-y-groes	ST1187		
Perthcelyn	Perthcelyn	ST0597		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehfin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleodedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Pontypridd	Pontypridd	ST0789		
Pwll-gwaun	Pwll-gwaun	ST0690		
Rhiwsaeson	Rhiwsaeson	ST0782		
Stanleytown	Stanleytown	ST0194		
Tonypandy	Tonypandy	SS9992		
Tonyrefail	Tonyrefail	ST0188		
Tonysguboriau/ Talbot Green	Tonysguboriau/ Talbot Green	ST0382		
Trealaw	Trealaw	SS9992		
Trecynon	Trecynon	SN9903		
Trehafod	Trehafod	ST0491		
Treherbert	Treherbert	SS9498		
Trehopcyn/ Hopkinstown	Trehopcyn/ Hopkinstown	ST0690		
Tresalem/ Robertstown	Tresalem/ Robertstown	SO0003		
Trewiliam/ Williamstown	Trewiliam/ Williamstown	ST0090		
Tylorstown	Tylorstown	ST0095		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
 Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Tynewydd	Tynewydd	SS9398		
Tyntetown	Tyntetown	ST0696		
Ynys-hir/ Ynyshir	Ynys-hir	ST0292		
Ynysmaerdy	Ynysmaerdy	ST0384		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Grŵp 2: Enwau wedi eu cyhoeddi yn y Rhestr lle nad yw ffurfiau'r Cyngor yn cyfateb ag argymhellion Tîm Safoni Bwrdd yr Iaith Gymraeg

Group 2: Names published on the List of Standardised Welsh Place-names where the Council's forms don't correspond with the recommendations of the Welsh Language Board's Standardisation Team

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Abercwmbóí/ Abercwmbói	Abercwmbói	ST0299	<p><i>Abercwmbói</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo. Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p> <p>Er bod y Panel yn cydnabod fod <i>Abercwmbóí</i> yn adlewyrchu'r ynganiad (noder nad oes angen y cysylltnod), nid yw'r ffurf honno'n debygol o gael ei defnyddio'n gyson a gallasai arwain at ddyblygu ffurfiau.</p>	<p><i>Abercwmbói</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason. If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p> <p>Although the Panel recognises that <i>Abercwmbóí</i> reflects the pronunciation (note that the hyphen is unnecessary), that form is unlikely to be used consistently leading to duplicating</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Y Beddau/ Beddau	Beddau	ST0585	<p><i>Beddau</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo. Nid yw'r Panel felly yn credu bod y fannod yn rhan annatod o'r enw hwn; gellid, fodd bynnag, gynnwys nodyn esboniadol gyferbyn â'r enw yn egluro y caiff y fannod ei defnyddio ar lafar ac yn ysgrifenedig yn y Gymraeg ('mynd i'r Beddau' ayb). Yn sicr, ni fyddai'r Panel yn argymhell gosod dwy ffurf ar arwyddion, er enghraifft.</p>	<p>forms.</p> <p><i>Beddau</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason. The Panel therefore doesn't believe that the Welsh definite article is an integral part of the name; however an explanatory note could be provided alongside the name explaining that the Welsh definite article is used in Welsh oral and written contexts (<i>'mynd i'r Beddau'</i> etc.). The Panel certainly doesn't recommend placing two forms on signage, for example.</p>
Blaenclydach	Blaenclydach	SS9893		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehfin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Blaen-cwm/ Blaencwm (as spelt on road sign)	Blaen-cwm	SS9298	<p><i>Blaen-cwm</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r briif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p><i>Blaen-cwm</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Bryn-cae	Bryn-cae	SS9882	Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan nad yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.	The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does not fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.
Carnetown	Carnetown	ST0794		
Cwm-bach/ Cwmbach	Cwm-bach	SO0201	<p><i>Cwm-bach</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o</p>	<p><i>Cwm-bach</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p>only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
<p>Cwm-parc/ Cwmparc</p>	<p>Cwm-parc</p>	<p>SS9596</p>	<p><i>Cwm-parc</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r</p>	<p><i>Cwm-parc</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			Priffyrdd.	recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.
Y Cymer/ Cymmer	Cymer	ST0290	<p>Noder mai <i>Y Cymer</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967).</p> <p>Gair Cymraeg yw 'cymer' sy'n golygu man cyfarfod dwy afon neu nant. Dylid pwysleisio nad yw'r llythyren -m- yn dyblu mewn Cymraeg modern. Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p> <p>Gan fod y fannod yn cael ei defnyddio o flaen yr enw hwn mewn cyd-destunau Cymraeg, yn enwedig o gofio am enw'r ysgol gynt 'Ysgol y Cymer', gellid ychwanegu nodyn esboniadol gyferbyn â'r enw yn egluro y caiff y fannod ei</p>	<p>Note that the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967) is <i>Y Cymer</i>.</p> <p>'Cymer' is a Welsh word referring to the meeting place of two rivers or streams. It should be emphasised that the letter -m- is never doubled in modern Welsh. If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p> <p>As the Welsh definite article precedes this name in Welsh contexts, as was familiar in the name of 'Ysgol y Cymer',</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			defnyddio ar lafar ac yn ysgrifenedig yn y Gymraeg ('mynd i'r Cymer' ayb).	an explanatory note could be provided alongside the name explaining that the Welsh definite article is used in Welsh oral and written contexts ('mynd i'r Cymer' etc.).
Efailisaf/ Efail Isaf	Efailisaf	ST0884	<p><i>Efailisaf</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Mae hi'n arferol ysgrifennu enw anheddiad yn un gair, fel arfer er mwyn gwahaniaethu rhwng aneddiadau a nodweddion tirweddol. Mae'n wir y gall yr elfennau 'isaf' ac 'uchaf' (ac 'upper' a 'lower') gael eu hysgrifennu ar wahân â phriflythyren i'r elfennau hynny os yw'r elfen yno er mwyn gwahaniaethu. Nid elfen wahaniaethol yw'r 'isaf' yn yr enw <i>Efailisaf</i> fodd bynnag (hynny yw, nid oes Efail Uchaf) ac felly nid oes angen mwy nag un gair yma.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o</p>	<p><i>Efailisaf</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The name of a settlement is usually written as one word, usually in order to distinguish between settlements and topographical features. The elements '<i>isaf</i>' and '<i>uchaf</i>' (as well as 'upper' and 'lower') can be written as separate words with that element capitalised if it's a distinguishing element. However, the '<i>isaf</i>' here is not an element to differentiate (there is no Efail Uchaf) therefore the name does not need to be written as two separate words.</p> <p>If the difference between the Welsh</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.	form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.
Ffynnon Taf/ Taffs Well	Ffynnon Taf/ Taff's Well	ST1283		
Y Gadlys/ Gadlys	Gadlys	SN9902	<p>Noder mai <i>Y Gadlys</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967).</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p>Note that the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967) is <i>Y Gadlys</i>.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>Gan fod y fannod yn cael ei defnyddio o flaen yr enw hwn mewn cyd-destunau Cymraeg, gellid ychwanegu nodyn esboniadol gyferbyn â'r enw yn egluro y caiff y fannod ei defnyddio ar lafar ac yn ysgrifenedig yn y Gymraeg ('mynd i'r Gadlys' ayb).</p>	<p>accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p> <p>As the Welsh definite article precedes this name in Welsh contexts, an explanatory note could be provided alongside the name explaining that the Welsh definite article is used in Welsh oral and written contexts ('mynd i'r Gadlys' etc.).</p>
Glan-bâd/ Upper Boat	Glan-bad/ Upper Boat	ST1087	<p>Glan-bad yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, Rhestr o Enwau Lleoedd (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Noder na chaiff y gair Cymraeg 'bad', a olygir cwch neu long fechan, ei sillafu ag acen grom yn safonol; cymharer â 'bad achub' neu 'bad pysgota'.</p>	<p>Glan-bad is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason. Note that the circumflex is not used in the standard spelling of the Welsh word 'bad' meaning boat or small ship; compare with 'bad achub' (lifeboat) or 'bad pysgota' (fishing boat).</p>
Glan-llyn/ Glan y Llyn	Glan-llyn	ST1284	<p><i>Glan-llyn</i> ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae</p>	<p><i>Glan-llyn</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i></p>

<p>Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)</p>	<p>Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team</p>	<p>Cyfeirnod grid Grid reference number</p>	<p>Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol</p>	<p>Notes and questions for the Local Authority</p>
			<p>angen rheswm da dros fynd yn groes iddo. Beth yw tarddiad a defnydd y Cyngor o 'Glan y Llyn', gan mai ffurf Gymraeg yw hon hefyd?</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Prifffyrdd. Petai'r Cyngor yn dymuno mabwysiadu <i>Glan-y-llyn</i> fel yr unig ffurf, yna noder y dylai gael ei sillafu â chysylltnodau ac heb briflythyren i'r elfen 'llyn'.</p> 	<p>(University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason. What is the derivation and Council's use of 'Glan y Llyn', as this is also a Welsh form?</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities. Should the Council wish to use <i>Glan-y-llyn</i> as a single form, note that it should be spelt with the hyphens and that 'llyn' should not be capitalised.</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Glyn-coch/ Glyncoch	Glyn-coch	ST0792	<p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p>The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
Glyn-taf/ Glyntaff	Glyn-taf	ST0889	<p><i>Glyn-taf</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly</p>	<p><i>Glyn-taf</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p> <p>Ychwanegodd y Panel y dylid dilyn patrwm yr enw <i>Rhondda Cynon Taf</i> lle mae'r sillafiad 'taff' wedi ei hepgor.</p>	<p>the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p> <p>The Panel added that the pattern of the name <i>Rhondda Cynon Taf</i> should be followed where the 'taff' spelling has been omitted.</p>
Y Graig/ Graig	Graig	ST0689		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehfin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleodd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Y Graig-wen/ Graigwen	Graig-wen	ST0690	Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd dymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.	If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
 Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehafin 2019)
 Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Y Groes-faen/ Groes-faen	Groes-faen	ST0681		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Llanilid	Llanilid	SS9781		
Llanwynno/ Llanwonno	Llanwynno	ST0395	<i>Llanwynno</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.	<i>Llanwynno</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p> <p>Noder bod yr enw hwn yn cyfeirio at Sant Gwynno ac mai <i>Llanwynno</i> yn unig a gaiff ei ddefnyddio gan Gyfoeth Naturiol Cymru ar arwyddion. Caiff y sillafiad hwn o enw'r sant ei ddefnyddio yn Coedwig Sant Gwynno/St Gwynno Forest hefyd.</p>	<p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p> <p>Note that this name refers to Saint Gwynno and that Natural Resources Wales use <i>Llanwynno</i> only on their signs. This spelling of the saint's name is also seen in the name of St Gwynno Forest (Welsh: Coedwig Sant Gwynno).</p>
Llwynypïa/ Llwyn-y-pïa	Llwynypia	SS9993	<p><i>Llwynypia</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf</p>	<p><i>Llwynypia</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a</p>

<p>Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)</p>	<p>Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleodedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team</p>	<p>Cyfeirnod grid Grid reference number</p>	<p>Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol</p>	<p>Notes and questions for the Local Authority</p>
			<p>Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p> <p>Noder nad oes angen cysylltnodau i gynorthwyo ag ynganiad yr enw hwn ac nad oes angen didolnod chwaith. Enw lluosog yw 'pia' am fwy nag un biden; mae'r lluosog 'piod' yn fwy cyfarwydd i ni heddiw. Fel y gair 'piod', nid oes didolnod yn sillafiad safonol y gair 'pia'.</p> <p>Mae'r ffurf <i>Llwynypia</i> i'w gweld ar arwyddion eisoes a dyma'r ffurf a welir ar arwydd yr orsaf drenau:</p> 	<p>single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p> <p>Note that there is no need to use hyphens to aid pronunciation and that there is no need for the dieresis either. '<i>Pia</i>' is a Welsh plural noun referring to magpies; '<i>piod</i>' is the more familiar plural noun today. Similarly to '<i>piod</i>', there is no dieresis in the standard spelling of '<i>pie</i>'.</p> <p>The form <i>Llwynypia</i> is already used on signs and is the form used on the train station's signs:</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Maes-y-coed/ Maesycoed	Maes-y-coed	ST0689	<p>Mae angen defnyddio cysylltnodau oherwydd bod y fannod (y/yr) yn dod o flaen rhan olaf unsill yr enw; defnyddir cysylltnodau cyn ac ar ôl y fannod er mwyn dangos yr elfennau unigol a hwyluso ynganiad.</p> <p>Sylwer mai un ffurf â chysylltnodau sydd i'w gweld ar ambell arwydd (er nad oes angen priflythyren yn 'coed' fel yn yr arwydd ar y dde):</p> 	<p>The hyphen is used in Welsh place-names when the Welsh definite article (y/yr) occurs before a final monosyllable; hyphens are used before and after the definite article in order to highlight the individual elements and aid pronunciation.</p> <p>Notice that the single form with hyphens is seen on some signs (although capitalisation of 'coed' is unnecessary):</p>
Penrhiw-ceibr/ Penrhiwceiber	Penrhiwceiber	ST0597		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Pen-rhys/ Penrhys	Pen-rhys	ST0095	<p><i>Pen-rhys</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p>	<p><i>Pen-rhys</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
Penycoedcae/ Pen-y-Coedcae	Penycoedcae	ST0687	<p>Nid oes angen defnyddio cysylltnodau er mwyn hwyluso ynganiad yn yr achos hwn.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p> <p>Noder mai'r ffurf hon yn unig sydd i'r gweld ar ambell arwydd:</p>	<p>There is no need to use hyphens to aid pronunciation in this instance.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p> <p>Note that this is the only form used on some signs:</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

<p>Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)</p>	<p>Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team</p>	<p>Cyfeirnod grid Grid reference number</p>	<p>Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol</p>	<p>Notes and questions for the Local Authority</p>
				
<p>Pen-y-graig/ Penygraig</p>	<p>Pen-y-graig</p>	<p>SS9991</p>	<p><i>Pen-y-graig</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Mae angen defnyddio cysylltnodau oherwydd bod y fannod (<i>y/yr</i>) yn dod o flaen rhan olaf unsill yr enw; defnyddir cysylltnodau cyn ac ar ôl y fannod er mwyn dangos yr elfennau unigol a hwyluso ynganiad.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r</p>	<p><i>Pen-y-graig</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names when the Welsh definite article (<i>y/yr</i>) occurs before a final monosyllable; hyphens are used before and after the definite article in order to highlight the individual elements and aid pronunciation.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehfin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>Priffyrdd.</p> <p>Noder mai'r ffurf hon yn unig sydd i'r gweld ar ambell arwydd:</p> 	<p>single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p> <p>Note that this is the only form used on some signs:</p>
Pen-yr-englyn	Penyreglyn	SS9497		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Pen-y-waun/ Penywaun	Pen-y-waun	SN9704	<p><i>Pen-y-waun</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Mae angen defnyddio cysylltnodau oherwydd bod y fannod (y/yr) yn dod o flaen rhan olaf unsill yr enw; defnyddir cysylltnodau cyn ac ar ôl y fannod er mwyn dangos yr elfennau unigol a hwyluso ynganiad.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p><i>Pen-y-waun</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names when the Welsh definite article (<i>y/yr</i>) occurs before a final monosyllable; hyphens are used before and after the definite article in order to highlight the individual elements and aid pronunciation.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Pont-y-clun/ Pontyclun	Pont-y-clun	ST0381	<p><i>Pont-y-clun</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Mae angen defnyddio cysylltnodau oherwydd bod y fannod (y/yr) yn dod o flaen rhan olaf unsill yr enw; defnyddir cysylltnodau cyn ac ar ôl y fannod er mwyn dangos yr elfennau unigol a hwyluso ynganiad.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p><i>Pont-y-clun</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names when the Welsh definite article (y/yr) occurs before a final monosyllable; hyphens are used before and after the definite article in order to highlight the individual elements and aid pronunciation.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
Pont-y-gwaith/ Pontygwaith	Pont-y-gwaith	ST0094	<p><i>Pont-y-gwaith</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd</p>	<p><i>Pont-y-gwaith</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>yn groes iddo.</p> <p>Mae angen defnyddio cysylltnodau oherwydd bod y fannod (y/yr) yn dod o flaen rhan olaf unsill yr enw; defnyddir cysylltnodau cyn ac ar ôl y fannod er mwyn dangos yr elfennau unigol a hwyluso ynganiad.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p>Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names when the Welsh definite article (<i>y/yr</i>) occurs before a final monosyllable; hyphens are used before and after the definite article in order to highlight the individual elements and aid pronunciation.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
Y Rhigos/ Rhigos	Rhigos	SN9205		

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehfin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
Rhydfelen/ Rhydyfelin	Rhydfelen	ST0988	<p><i>Rhydfelen</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r</p>	<p><i>Rhydfelen</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p> <p>Cred y Panel mai mater i'r Cyngor yw penderfynu ar statws y ffurf <i>Rhydyfelin</i>. Gweler isod nodyn y <i>Dictionary of the Place-names of Wales</i> (Gomer, 2007:</p> <p>'The yellow-brown water was probably the result of frequent passage by carts through a muddy ford (through the river Taf). Very late forms and widespread usage give some currency to the name as Rhydyfelin, 'the mill ford' (y, melin) despite the absence of any mill.'</p>	<p>only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p> <p>The Panel believes that it is for the Council to decide on the status of the form <i>Rhydyfelin</i>. See below a note from <i>Dictionary of the Place-names of Wales</i> (Gomer, 2007):</p> <p>'The yellow-brown water was probably the result of frequent passage by carts through a muddy ford (through the river Taf). Very late forms and widespread usage give some currency to the name as Rhydyfelin, 'the mill ford' (y, melin) despite the absence of any mill.'</p>
Tonpentre/ Ton Pentre	Tonpentre	SS9695	<p><i>Tonpentre</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Mae hi'n arferol ysgrifennu enw</p>	<p><i>Tonpentre</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

<p>Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)</p>	<p>Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team</p>	<p>Cyfeirnod grid Grid reference number</p>	<p>Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol</p>	<p>Notes and questions for the Local Authority</p>
			<p>anheddiad yn un gair er mwyn gwahaniaethu rhwng aneddiadau a nodweddion tirweddol. Cymharer â <i>Tonypandy</i>, <i>Tonyrefail</i> a <i>Tonysguboriau</i>.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p>The name of a settlement is usually written as one word in order to distinguish between settlements and topographical features. Compare with <i>Tonypandy</i>, <i>Tonyrefail</i> and <i>Tonysguboriau</i> (Talbot Green).</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
<p>Ton-teg/ Tonteg</p>	<p>Ton-teg</p>	<p>ST0986</p>	<p><i>Ton-teg</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r briif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen</p>	<p><i>Ton-teg</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>y sill derfynol acennog.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg'. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p>therefore preceded by a hyphen.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
Trebanog	Trebannog	ST0190	<p>Trebanog yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, Rhestr o Enwau Lleoedd (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Fodd bynnag, byddai'r Panel yn barod i gydsynio i fynd yn groes i'r ffurf hon ar sail tystiolaeth hanesyddol. Caiff y ffurfiau hanesyddol isod eu cofnodi yn Place-names of Glamorgan (Welsh Academic Press, 2018): 'Trebannoge 1541, Trebannock 1631, Tire y Drebannog 1675, Trebannog 1732'.</p>	<p>Trebanog is the form recommended in the national standard reference work, A Gazetteer of Welsh Place-Names (University of Wales Press, 1967). However, the Panel would agree to counter the form recommended in the Gazetteer of Welsh Place-names on the basis of historical evidence. The following historical forms are recorded in Place-names of Glamorgan (Welsh Academic Press, 2018): 'Trebannoge 1541, Trebannock 1631, Tire y Drebannog 1675, Trebannog 1732'.</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			mater?	What is the local authority's opinion on this matter?
Trefforest/ Treforest	Trefforest	ST0888	<p><i>Trefforest</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Noder mai enw Cymraeg sydd yma sy'n cynnwys y geiriau Cymraeg 'tref' + 'fforest'. Dylid felly sillafu'r elfen 'fforest' fel gair Cymraeg gyda -ff-.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p><i>Trefforest</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>Note that this is a Welsh name comprising the Welsh words '<i>tref</i>' (town) + '<i>fforest</i>' (forest). The '<i>fforest</i>' element should therefore be spelt as a Welsh word with the Welsh digraph -ff-.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
Treorci/ Treorchy	Treorci	SS9596	<i>Treorci</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i>	<i>Treorci</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A</i>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>(Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Noder mai enw Cymraeg sydd yma sy'n cynnwys yr elfennau 'tref' + enw'r afon 'Gorci'. Noder yn <i>Dictionary of the Place-names of Wales</i> (Gomer, 2007):</p> <p>'The commonly found form Treorchy may have been influenced by association with the r.n. Orchy, Argyll Scotland but is more likely to be a by-product of the contrived, literary <i>Abergorchwy</i> and <i>Fforch-orchwy</i>.'</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p><i>Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>Note that this is a Welsh name comprising the elements 'tref' (town) + river name 'Gorci'. <i>Dictionary of the Place-names of Wales</i> (Gomer, 2007) notes that 'the commonly found form Treorchy may have been influenced by association with the r.n. Orchy, Argyll Scotland but is more likely to be a by-product of the contrived, literary <i>Abergorchwy</i> and <i>Fforch-orchwy</i>.'</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
Tŷ-nant/	Tŷ-nant	ST0685	Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad	The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffurfiâu'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p> <p>Noder hefyd fod angen yr acen grom uwch y gair Cymraeg 'tŷ'.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p>showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p> <p>Please note that the circumflex is necessary in the Welsh word 'tŷ' (house).</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
Tyn-y-bryn/	Tyn-y-bryn	ST0087	<p>Mae angen defnyddio cysylltnodau oherwydd bod y fannod (y/yr) yn dod o flaen rhan olaf unsill yr enw; defnyddir cysylltnodau cyn ac ar ôl y fannod er mwyn dangos yr elfennau unigol a hwyluso ynganiad.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o</p>	<p>The hyphen is used in Welsh place-names when the Welsh definite article (y/yr) occurs before a final monosyllable; hyphens are used before and after the definite article in order to highlight the individual elements and aid pronunciation.</p> <p>If the difference between the Welsh</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.	form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.
Tŷ-rhiw/ Ty Rhiw	Tŷ-rhiw	ST1283	<p>Mae hi'n arferol ysgrifennu enw anheddiad yn un gair er mwyn gwahaniaethu rhwng aneddiadau a nodweddion tirweddol neu nodweddion eraill.</p> <p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p> <p>Noder hefyd fod angen yr acen grom uwch y gair Cymraeg 'tŷ'.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o</p>	<p>The name of a settlement is usually written as one word in order to distinguish between settlements and topographical or other type of features.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p> <p>Please note that the circumflex is necessary in the Welsh word 'tŷ' (house).</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			<p>wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.</p>	<p>single form is recommended, with preference being given to the Welsh form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.</p>
<p>Aberllechau / Wattstown</p>	<p>Wattstown</p>	<p>ST0193</p>		
<p>Ynys-boeth</p>	<p>Ynys-boeth</p>	<p>ST0796</p>	<p>Ynys-boeth yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, Rhestr o Enwau Lleoedd (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan nad yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p>	<p>Ynys-boeth is the form recommended in the national standard reference work, A Gazetteer of Welsh Place-Names (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason. The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does not fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehfin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
<p>Ynys-wen/ Ynyswen</p>	<p>Ynys-wen</p>	<p>SS9597</p>	<p><i>Ynys-wen</i> yw ffurf y cyfeirlyfr safonol cenedlaethol, <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967). Mae angen rheswm da dros fynd yn groes iddo.</p> <p>Defnyddir cysylltnodau mewn enwau lleoedd er mwyn cynorthwyo ynganiad drwy ddangos pan <i>nad</i> yw'r brif acen yn syrthio ar y goben (y sillaf olaf ond un). Aceniad terfynol sydd i'r enw hwn, felly mae angen cynnwys cysylltnod o flaen y sill derfynol acennog.</p> <p>Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig pan nad oes ond llythyren neu ddwy o wahaniaeth rhwng y ffurf Gymraeg a'r ffurf 'Saesneg', gan dueddu at y ffurf Gymraeg. Dyma hefyd ddymuniad yr</p>	<p><i>Ynys-wen</i> is the form recommended in the national standard reference work, <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967). One should not deviate from its recommendations without good reason.</p> <p>The hyphen is used in Welsh place-names in order to aid pronunciation by showing that stress does <i>not</i> fall on the penultimate syllable. The stress falls on the final syllable of this name and is therefore preceded by a hyphen.</p> <p>If the difference between the Welsh form and the 'English' form consists of only one or two letters, the use of a single form is recommended, with preference being given to the Welsh</p>

Enwau Rhondda Cynon Taf (Mehefin 2019)
Rhondda Cynon Taf Place-names (June 2019)

Ffuriau'r Awdurdod Lleol (Cymraeg/Saesneg) Forms used by the Local Authority (Welsh/English)	Argymhellion y Tîm Safoni Enwau Lleoedd Forms recommended by the Standardisation of Place-names Team	Cyfeirnod grid Grid reference number	Nodiadau a chwestiynau i'r Awdurdod Lleol	Notes and questions for the Local Authority
			Arolwg Ordnans ac Awdurdodau'r Priffyrdd.	form. This accords with the recommendations of the Ordnance Survey and the Highway Authorities.
Ystradyfodwg / Ystrad	Ystrad	SS9895	Er mai <i>Ystradyfodwg</i> yw ffurf y <i>Rhestr o Enwau Lleoedd</i> (Gwasg Prifysgol Cymru, 1967), mae ein Panel o'r farn mai ffurf hynafiaethol yw hon sy'n cael ei defnyddio fel enw ar y plwyf yn hytrach nag ar yr anheddiad. Dylid anelu at arfer un ffurf yn unig lle bo hynny'n bosibl.	Although the form recommended in the <i>A Gazetteer of Welsh Place-Names</i> (University of Wales Press, 1967) is <i>Ystradyfodwg</i> , our Panel believes that this is an antiquarian form used to refer to the parish rather than the settlement. The use of a single form is recommended where possible.